
Hendelser ved vann

LEDER

STONE ENDE

tone.enden@tidsskriftet.no

Tone Enden er ph.d., spesialist i radiologi og publiseringsredaktør i Tidsskriftet.

Tittelen viser til en kjent svensk krimroman og tv-serie. Dessverre skjer det også i virkeligheten at hendelser ved vann medfører død.

Foto: Sturlason

Om sommeren ferdes mange ved, på og i vann, og drukningstallene er en trist nedside ved årstiden som mange gleder seg til. Årlig omkommer i gjennomsnitt 85 personer i drukning i Norge (1). Mindre enn 5 % skjer fra yrkesfartøy, og det forebyggende arbeidet mot drukning er i hovedsak rettet mot fritidsaktiviteter.

Det å drukne deles inn i drukning med døden til følge og drukning der personen overlever, med eller uten skader. De fleste senfølger etter drukning er pulmonale, nevrologiske og/eller kardiale og er knyttet til hypoksemi og hypotermi.

I sykehus kan druknede pasienter tas imot som multitraume og inkluderes i nasjonalt traumeregister, men kun hvis det foreligger andre traumerelaterte skader (2). I Norsk pasientregister har generell skaderegistrering vært så lav som ned mot 40 %, og for drukningsskader kan andelen være enda lavere (3). Registrerte drukninger i Norge er derfor i all hovedsak drukning med dødelig utfall, og vi har liten oversikt over drukningsulykker der personen overlever.

Redningsselskapets drukningsstatistikk over fatale drukninger baserer seg på medieovervåking, informasjon fra politi og direktorater samt fra selskapets egne oppdragsdata, mens tall på drukning i dødsårsaksregisteret er gjennomgående lavere (1, 4). Drukningstatistikk som uttrykk for risiko for drukning i Norge er dermed en underestimert, og risikogrupper kan være

skjevt representert i dataene. I tillegg vet vi lite om alvorlighet og andre karakteristika hos gruppen som overlever drukning – kunnskap som kunne hatt betydning for forebyggende tiltak og evalueringen av disse.

«Drukningstatistikk som uttrykk for risiko for drukning i Norge er en underestimert, og risikogrupper kan være skjevt representert i dataene»

Nye danske tall indikerer at drukning med og uten dødelig utfall skjer omtrent like hyppig (5). Svenske data viser tilsvarende fordeling, og at de overlevende oftere var yngre og kvinner sammenlignet med fatale drukninger (6). Det er usikkert i hvilken grad dette er overførbart til norske forhold.

Her hjemme ønsker frivilligheten og fagmiljøer å opprette et nasjonalt drukningsregister (7). Regjeringens handlingsplan for forebygging av drukningsulykker, som kom i fjor, har ingen omtale av et slikt register (3). Det er derfor uklart hvordan det skal finansieres og driftes. 21 landsdekkende aktører i paraplyorganisasjonen Flyte er sentrale pådrivere for registeret og for en nullvisjon for drukningsdød. Men det er kun det siste som får støtte i handlingsplanen.

«21 landsdekkende aktører i paraplyorganisasjonen Flyte er sentrale pådrivere for registeret og for en nullvisjon for drukningsdød. Men det er kun det siste som får støtte i handlingsplanen»

Når det kommer til bedre registerdata for drukning, vil regjeringen heller «arbeide videre med analyse og tilgjengeliggjøring av data fra Norsk pasientregister» (3). De viser i den sammenheng til Fyrtårnprosjektet som jobber for bedre skaderegistrering ved trafikkskader (8). Satsingen, med blant annet opprettelse av skadekoordinatorer i sykehus og legevakt, forventes oppsummert neste år. I hvilken grad en mer systematisk registrering fra trafikken kan overføres til drukning, gjenstår å se.

Handlingsplanen er blitt kritisert for å være uklar og lite forpliktende. Frivilligheten skal «fortsette å være en del av grunnberedskapen» sammen med redningstjeneste og nødetater. Den forventes for eksempel å bistå kommunene i svømmeopplæring til barn og voksne. Det sagt, i planen bevilget regjeringen 78 millioner til en tilskuddsordning for svømmeopplæring i norske barnehager. Men politisk hestehandel trumfet faglig begrunnelse: I det påfølgende budsjettforliket med Sp, Rødt, SV og MDG ble ordningen og bevilgningen strøket (9).

Svømmeopplæring er fortsatt god drukningsforebygging. I Folkehelseinstituttets kunnskapsoppsummering fra 2024 var svømmeopplæring og bruk av redningsvest i båt de viktigste forebyggende tiltakene mot drukning (10). Dette er gammelt nytt, i samme gate som at alkoholbruk medfører økt drukningsrisiko. I dag er det lov å kjøre småbåt med 0,8 i alkoholpromille, men ingen har sett på effekten av å senke promillegrensen ved bruk av fritidsbåt. Det i seg selv er et funn. At påbud er

mer effektivt enn informasjon alene, er et annet funn. Det siste kan likevel ha begrenset relevans for norske forhold, da flere av studiene omhandlet påbud om sikring av private svømmebasseng.

På verdensbasis dør 300 000 av drukning hvert år. Fattige er særlig utsatt, nesten hver fjerde er et barn under fem år og vel halvparten er under 30 år. I Norge er 80 % av dem som dør i drukning 40 år eller eldre. De som dør i forbindelse med bruk av fritidsbåt, er nesten bare menn, og halvparten er rus-/alkoholpåvirket og/eller uten redningsvest (1).

«På verdensbasis dør 300 000 av drukning hvert år. Nesten hver fjerde er et barn under fem år og vel halvparten er under 30 år. I Norge er 80 % av dem som dør i drukning 40 år eller eldre»

Dersom uhellet skjer, kan førstehjelp være livreddende. Om vedkommende, barn eller voksen, ikke puster selv, gå i gang med hjerte- og lungeredning: fem innblåsing etterfulgt av vekselvis 30 brystkompresjoner og to innblåsing. Fortsett til ambulanse eller andre med medisinsk utstyr og hjertestarter kommer til.

Verdens helseorganisasjon har satt drukning på dagsordenen, blant annet med 25. juli som årlig merkedag. Både internasjonalt og her hjemme er det mulig å forebygge bedre. I påvente av mer kunnskap om hva som nytter mot drukning, kan det å være oppmerksom på andres atferd bidra til en sommer med færre alvorlige hendelser ved vann.

LITTERATUR

1. Redningsselskapet. Redningsselskapets drukningsstatistikk. <https://rs.no/drukning/> Lest 2.6.2026.
2. NKT traume. Hvor mange overlever etter innleggelse i sykehus for traume? Del 1 av 2. <https://nkt-traume.no/2023/06/hvor-mange-overlever-etter-innleggelse-i-sykehus-for-traume-del-1-av-2/> Lest 2.6.2026.
3. Regjeringen. Handlingsplan for forebygging av drukningsulykker. <https://www.regjeringen.no/contentassets/a382cf551a7c4eefa3c36248db97897b/no/pdfs/handlingsplan-for-forebygging-av-drukningssulykker.pdf> Lest 2.6.2026.
4. FHI. Dødsfall av ulykker etter alder og dødsårsak, antall. https://statistikk.fhi.no/daar/hiZA9rxaw19A3cqjFwCv0a4q1x_zdAq2 Lest 2.6.2026.
5. Breindahl N, Wolthers SA, Jensen TW. The epidemiological profile of non-fatal and fatal drowning: A Danish nationwide registry-based cohort study. The Lancet 2026. Preprint. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=6504672 Lest 2.6.2026.
6. Claesson A, Krig A, Jonsson M et al. Incidence and characteristics of drowning in Sweden during a 15-year period. Resuscitation 2021; 162: 11–9.

[PubMed][CrossRef]

7. Flyte. Registerstudiet - et nasjonalt kunnskapsløft for drukningsforebygging. <https://flyte.no/statistikk-rapporter/registerstudiet> Lest 2.6.2026.

8. Fyrtårnprosjektet FHI. <https://www.fhi.no/he/npr/prosjekter/fyrtarnprosjektet/> Lest 2.6.2026.

9. Mejlbo K. Kuttet støtten til svømmeopplæring i barnehagene. Utdanningsnytt 2.1.2026. <https://www.utdanningsnytt.no/statsbudsjett-statsbudsjett-2026-svomming/kuttet-stotten-til-svommeopplaering-i-barnehagene/464348> Lest 2.6.2026.

10. FHI. Tiltak for å forebygge drukning: En kunnskapsoppsummering. <https://www.fhi.no/publ/2024/tiltak-for-a-forebygge-drukning/> Lest 2.6.2026.

Publisert: 22. juni 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0397
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.